CZĘŚĆ V. № 9. ROK. 3 (1832.)

TYGODNIK PETERSBURSKI.

Wychodzi we Wtorki i Piątki. Prenumerata przyjmuje się w Redakcyi zapisując: do Redakcyi Tygodnika w Petersburgu, w Gazetnej Expedycyi Petersburskiego Pocztamtu, i we wszystkich Pocztowych w kraju urzędach.

Cena *Roczna* na prowinciją s pocztą, a w Stolicy z noszeniem do mieszkań 50 rub. as. *Półroczna* 25 r. as. Bez poczty, dla odbierających w xięgarni Smirdina, *Roczna* 45 r. as. *Półroczna* 23 rub. as.

Wtorek, 2 Lutego.

Wiadomości krajowe.

Petersburg 1 Lutego.

Przez reskrypt Cesarski z d. 22 z. m. mianowany kawalerem orderu Ś. Stanisława 1 kl. zarządzający expedycią rospatrywania rachunków 1 kl. *van-der-Vliedt*.

— Przez roskaz dzienny Cesarski mianowani: 28 b. m., zostający przy Naczelniku 6*ej* dyw. ułanów, Jen.-major *Smitten*, dowódzcą 1*ej* bryg. 2*ej* dyw. konnych strzelców; zostający przy oddzielnym korpusie Kaukaskim Jen.-major *Faesi*, dowódzcą 1*ej* bryg. 20*ej* dyw. pieszej; dowódzca 3*ej* bryg. 20*ej* dyw. pieszej, Jen.-major *Bergmann* 1, Komendantem twierdzy Jenikolska; — 25 t. m. deżurny Sztab-oficer 1*go* odwodowego korpusu jazdy gwardyi, pułkownik pułku Kirysierów J. C. M. *Moczulski* 3, s powodu słabości zdrowia uwolniony od służby w stopniu Jen.-majora, s prawem noszenia munduru; — 27*go* zatwierdzony wyrok głównodowodzącego czynną armiją o podporuczniku Estlandzkiego pułku piechoty *Orlickim*, który za naruszenie przysięgi na wierność, i przejście na stronę polskich rokoszan, jako winny zdrady stanu, skazany zostaje na utratę rang, szlachectwa i posłanie do Syberyi na osadę.—Wykreślony zostaje ze spisów zmarły dowódzca 2*ej* dyw. ułanów Jen.-porucznik baron *Rosen* 6.

Ukazy N. Pana *do Rządzącego Senatu.* 6 *Stycznia.* O nowym kształcie zarządu Astrachańskiej gubernii; o wyjęciu jego s pod wiedzy Głównozarządzającego w Gruzii, o połączeniu w osobie Astrachańskiego Wojennego Gubernatora zarządu wojennego i cywilnego, tak, iżby bieg jego co do części cywilnej zależał bespośrednio od Rządz. Senatu i Ministeriów, a co do części wojennej odbywał się podług ogólnych prawideł dla wojennych gubernatorów. i t. d. Do tego ukazu przydany etat sztabu i Kancelaryi Astrachańskiego Wojennego Gubernatora. — 11 *Stycznia.* «W Ukazie Naszym, danym 30 zeszłego Października, uznaliśmy za pożyteczne, wszystkim Urzędom i urzędnikom w gubernijach od Polski wróconych, odtąd, zgodnie z urządzeniami ś. p. Cesarzowej Katarzyny II, nadać nazwania jakie w Ustawie o Gubernijach odpowiednim urzędom i urzędnikom w Wielkorossyjskich gubernijach są nadane, odwołując nazawsze dotychczasowe ich nazwiska.—Zważając że w skutek tego, we wspomnionych gubernijach zostają jeszcze urzędy, niemające odpowiednich sobie w Wielkorossyjskich gubernijach, a mianowicie urzędy Podkomorzych, Komorników, Woźnych i Chorążych, Roskazujemy wszystkie te urzędy skasować: a obowiąski ich, zgodnie z ogólną o gubernijach ustawą, ile co do kogo należało, przenieść na powiatowe i ziemskie sądy, tudzież na powiatowych sędziów. — Rządzący Senat poczyni potrzebne ku temu rozrządzenia. — 15 *Stycznia.* «Występne zamachy buntowników w zachodnich gubernijach, teraz za pomocą Boską wszędzie stłumione, sprawić musiały niechybnie zawikłania w sprawach, a nawet chwilowo nadwerężyć byt wielu tych gubernij mieszkańców. Dla tego, zwracając na ich stan szczególną Naszę uwagę, uznawszy za słuszne obywatelom gubernij i powiatów dotknionych najmocniej klęskami tych smutnych wypadków i w załączonym tu spisie wymienionych, postąpić pewne ulgi co do porządku sądowego przewodu i co do uiszczenia się z długów, stosownie do przykładów jakie się dawniej w różnych powszechnych klęskach zdarzały, Roskazujemy: I) *Co do terminów sądowych.* 1) Cały czas, ubiegły od wydania Manifestu Naszego o zaczęciu działań wojennych przeciw Polskim buntownikom, do ogłoszenia o ich ustaniu, to jest od 25 Stycz. do 6 Paźdz. 1831 r., nie ma być liczony za uchybienie terminu, ani w odzewach sądowych, (по апелляціямъ), ani w podpisywaniu wyciągów ze spraw (по рукоприкладствамъ), ani w innych jakichbądź do terminu przywiązanych sądowych czynnościach. 2) Również nie ma się poczytywać za uchybienie, jeśli w ciągu tegoż czasu akta pożyczki nie były we właściwym terminie przyznane (явлены), lub zaprotestowane. 3) Po przywróceniu teraz wszędzie porządku, aby osoby. mające sprawy s powodu aktów pożyczkowych, mogły się przygotować do wypełnienia wszystkich prawem przepisanych na wierzytelne tranzakcije formalności, postąpić im na to, od daty ogłoszenia niniejszego ukazu, termin trzechmiesięczny. 4) Takowe powyżej wymienione ulgi, na mieszkańców innych od Polski zwróconych gubernij i powiatów, nie wymie-

nionych w załączającym się spisie, nie mają być rościągane, chyba poszczególnie, postępując je tym tylko osobom, które złożą niewątpliwe dowody, iż zamknięcie urzędów, lub przerwa kommunikacij z buntu wynikła, odjęły im zupełnie możność wypełnienia we właściwym czasie prawem przepisanej sądowej formy. II) *Co do wypłaty długów.* 1) Niema się nikomu poczytywać za uchybienie, jeśli w ciągu wspomnionego czasu, od 25 Stycz. po 8 Paźdz. 1831 r. nie zaszła wypłata należąca podług aktów pożyczki. 2) Wypłatę zaciągnionych przez prywatne osoby długów Skarbowi Państwa lub prywatnym osobom, wraz z narosłemi od nich procentami, od dnia niniejszego ukazu zawiesić na lat cztery, i środki jakie po przywróceniu porządku mogły być podziśdzień użyte dla ich uzyskania, natychmiast wstrzymać, zastrzegając wszakże, aby to odroczenie póty tylko miało moc swoję, póki nowoprzyrastające procenta będą w swoim czasie opłacane. 3) Wspomnione odroczenie nie ma być nigdy dopuszczane w wypłatach wexlów i rachunków handlowych, tudzież co do długów kredytowym zakładom Państwa, mającym szczególne prawidła, ani też rościągane na niedobory publicznych podatków i powinności, na należności s powodu dostaw, dzierżaw trunkowych i innych umów ze skarbem, i nakoniec na opłaty aręd i inne potoczne gospodarskie rachunki i zobowiązania między prywatnemi, jeżeli prawne akta nie nadały im już cechy rzeczywistego (формальный) długu. Co się zaś tycze opłat za aręd do skarbu, potrzebne ulgi mają być czynione poszczególnie. 4) Skutek czteroletniego odroczenia ma być tak uważany, iżby we wszystkich razach, kiedy umowa o regularnem płaceniu bieżących procentów została nienaruszoną, moc jej nie mogła być zachwiana bez zopobolnej zgody stron obu, ani wyrokiem sądowym, ani jakimbądź aktem, processem lub oddaniem majątku na tradyciją, czyli też innem puszczeniem na własność wierzycielom. Lecz te puszczenia na tradycyją, czyli exdywizije, bądź wieczne, bądź doczesne, które zaszły w skutek prawomocnych już wyroków zapadłych przed Manifestem 27 Stycznia 1831 r., powinny pozostać nie naruszone i uchować całą swoję siłę. 5) Wierzycielom, którym poszukiwania pretensij na dłużnikach zostaną wstrzymane przez niniejszą ulgę, zostawić prawo domagania się, aby nawzajem poszukiwania przez tegoż dłużnika na nich czynione, w gubernijach na które ta ulga nie rościąga się, podobnież w stosownej summie były wstrzymane. Rządzący Senat poczyni potrzebne ku temu rozrządzenia.» — «*Spis gubernij i powiatów, na które mają się rościągać ulgi co do terminów sądowych i co do wypłat pożyczkowych.* I. Gubernija Wileńska cała. II. Gubernii Grodzieńskiej, powiaty: Lidzki, Nowogródzki, Prużański, Słonimski. III. Gubernii Wołyńskiej, powiaty: Kowelski, Owrucki, Rowieński, Łucki. IV. Gubernii Mińskiej powiaty: Wilejski, Dziśnieński, Piński. V. Gubernii Podolskiej, powiaty: Letyczewski, Lityński. VI. Gubernii Kijowskiej, powiat Radomyślski. — 15 *Stycznia.* «Rz. R. St. Hinca, który zarządzał ogólną kancellaryją ś. p. CESARZEWICZA W. X. KONSTANTEGO PAWŁOWICZA, uwalniając od służby, Roskazujemy wydawać mu pensii po 3000 r. na rok ze Skarbu Państwa.» — 22 *Stycz.* «Kijowskiego Wojennego Gubernatora, Jen.-porucznika *Kniaźnina*, stosownie do jego prośby, uwalniając od tego urzędu, s powodu zupełnie osłabionego zdrowia, Roskazujemy aby po dawnemu zasiadał w Rządzącym Senacie.»—*tegoż dnia.* «Tymczasowemu Wojennemu Gubernatorowi Podolskiemu i Wołyńskiemu Jenerał-adjutantowi NASZEMU, Jen.-porucz. *Lewaszowowi* Roskazujemy aby był Wojennym Gubernatorem Kijowskim i Jen.-gubernatorem Podolskim i Wołyńskim.»—*tegoż dnia.* «Za poświadczeniem zwierzchności o znakomicie gorliwej służbie Mohylewskiego Cywilnego gubernatora R. St. *Bażanowa*, i Sekretarza kancellaryi Jener.-gubernatora xcia Chowańskiego R. Honor. *Nikotina*, tudzież w skutek uznania ich za godnych tej nagrody przez Komitet Ministrów, Najłaskawiej mianujemy pierwszego Rzeczywistym Radzcą Stanu, a drugiego, stosownie do prawideł 9 Września 1820 r. Kollegialnym Assesorem.»— Kadet Kaliskiego korpusu Chrystian *Kudriawski* przyłączony zostaje do kollegium spraw zagranicznych z rangą Aktuariusza. — 12 *Stycz.* Za prace około wstrzymania czumy w Bessarabskim obwodzie, lekarz powiatowy Kowelski *Holdenthal* mianowany radcą honorowym, a lekarzom powiatowym Rowieńskiemu *Pohowskiemu*, Akermańskiemu *Haciskiemu*, Czyrykowskiemu *Kalinowskiemu* i Grodzieńskiemu *Królikowskiemu* objawione Monarsze zadowolenie.

— Tymczasowa komissyja kontroli wydziału prowiantskiego ogłasza, iż ukończyła rachunki likwidacyjne gubernii Wołyńskiej, za brane w latach 1812, 1813 i 1814 za kwitami produkta, i przyznała obywatelom tamecznym należności 22,618 r. 85¼ kop. assygnacyjami. O wydaniu takowej summy komu należy, kontroler Państwa przesłał już do ministra skarbu odezwę w d. 19 b. m.

— Dowódzca 2*ej* bryg. 1*ej* dyw. huzarów Jen.-major *Tiemann* podaje do powszechnej wiadomości rzadki postępek zostającego u niego na usługach szlachcica gubernii Wileńskiej *Miłaszewskiego*, który czasu ostatniej kampanii, w bitwie pod Dęby-Wielkie, zachwycony od nieprzyjaciela, mając przy sobie 400 dukatów pomienionego Jenerała, pomimo największego niedostatku i nędzy podczas zostawania w niewoli, ani jednego z nich nie użył na swoje potrzeby, i wszystkie za otrzymaniem wolności właścicielowi zwrócił.

— Do Petersburga Przyjechał 30 *Stycznia*, *xiąże Warszawski*, *Hrabia Paskiewicz-Erywański.* — Wyjechali: 29*go* do Warszawy, bibliotekarze CESARSKIEJ publicznej biblioteki Radca Stanu *Krasowski*, i Radca Kol. *Popow*.

Wiadomości zagraniczne.

Londyn 24 *Stycznia.* Czytamy w *Globe:* «Dzisiejszy bil o reformie tem się różni od ostatniego, iż określa liczbę miasteczek które mają być pozbawione prawa do wyborów. Izba więc raz uchwaliwszy iż ceduła A. obejmować ma 56 miasteczek, przystąpi natychmiast do stanowienia które z miasteczek majmniej liczących mieszkańców do tej liczby wchodzić mają. Pytanie to, jakiejkolwiek jest wagi dla właścicieli miejscowych, niema żadnego interesu ani dla stronników ani dla przeciwników reformy. Usuniono więc tym sposobem ważną przyczynę zwłok w naradach; i, rosprawy które w poprzedzającym parlamencie zajęły 15 posiedzeń, nie zajmą teraz ani połowy tego czasu.

— Z ogólnego raportu o administracyi kompanii Jndyj wschodnich, złożonego w parlamencie, widać iż jej dochody w roku zeszłym wyniosły 17,936,217 f. sterl., roschody zaś 18,763,517; okazuje się więc niedostatek 827,301 fr. sterl. Cały dług ciążący na wielkorządztwach Bengalu, Madras i Bombay wynosi do 47,609,004 f. sterl.

— Podług wiadomości z Bogota, Kongress Nowej Grenady zgromadził się 20 Października z. r. — Jgnacio Marguez obrany został prezydentem, a Dr. Soto wice-prezydentem. Przesłane na ten nowy kongress poselstwo byłego prezydenta Kolumbii, zawiera historyczny wykład przyczyn, które pociągnęły za sobą zupełne rosprzężenie tego państwa, i utworzenie się zeń 3*ch* nowych: Nowej Grenady, Venezuela i Państwa Równikowego.

— Według ogłoszonych urzędowie szczegółów o ostatnim popisie ludności, Angliia właściwa, w 1801 liczyła 8,331,434 mieszkańców; w 1811 9,528,827, w 1821 11,261,537, nakoniec w 1831 13,098,338; w pierwszych więc 10*ciu* latach tego okresu, ludność jej wzrosła o 14½, w drugich o 17½, ostatnich zaś 10*ciu* już tylko o 16⁰⁄₈. W Szkocyi, ludność od 1,599,068 mieszkanców których liczyła w 1801, wzrosła w 1811 do 1,805,688, w 1821 do 2,093,456, a w 1831 do 2,365,807 mieszkańców. W xstwie Wallii w 1801 wynosiła 541,546, w 1811 611,788, w 1821 717,438, nakoniec w 1831 805,236. Cała zatem W. Brytaniia miała ogółem w 1801 10,942,646, w 1811 12,609,864, w 1821 14,391,631, a w 1831 16,537,398 mieszkańców.

Paryż 26 Stycznia. W Izbie deputowanych 17 b. m. P. Thiers zdawał raport komissyi wyznaczonej na rostrząsanie ogólnego projektu o budżecie. Budżet 1831 miał zrazu wynosić 1,172,000,000 fr.; następnie zażądano dodatkowych 1,000,000 fr. na środki zabespieczenia zdrowia, 18,000,000 na roboty publiczne, 500,000 fr. na nową salę izby deputowanych; 200,000 na nagrody narodowe; dodatkowych: 6,000,000 fr. do listy cywilnej, 500,000 dla zbiegów szukających we Francyi schronienia; 1,000,000 na zachęcenie rybołówstwa, 18,000,000 na wojsko, i 2,395,000 za dawne dostarczenia dla wojsk w Hiszpanii i Włoszech, nakoniec jeszcze 18,000,000 na listę cywilną 1831: tak, iż cały budżet wydatków podniesiony został do 1,233,000,000 fr.—Budżet 1832 również wynosić miał naprzód 1,097,000,000 fr.; lecz potém, zapotrzebowano dodatkowych 13,500,000 na listę cywilną i 2,800,000 na rozmaite warownie, a tym sposobem ogół wydatków wzrosł do 1,112,300,000 fr., odciągnąwszy zaś oszczędzenia podane przez komissyją, do 1,112,000,000 fr.—Co do dochodów, te, podług wyprowadzonych rachunków, w 1831 wynieść miały 947,000,000, w r. zaś 1832 976,000,000 fr. Dla zapełnienia więc niestającej do wydatków summy, jęto się środków nadzwyczajnych, i zapomocą rozmaitych nowych poborów zabespieczono dodatkowy dochód 400,000,000, s którego rzeczywiście weszło już do skarbu 215,000,000, tak, iż pozostaje tylko do wybrania summa 191,000,000, którą dla załatwienia wszystkich wydatków 1832 podnieść będzie należało do 213,000,000 fr. Dni następujących toczyły się rosprawy w tymże samym przedmiocie.—21*go*, P. Thiers, wrócił znowu do dalszego zdawania sprawy o budżecie w imieniu komissyi, i zastanawiał się szczególniej nad kosztami utrzymanja wojska. Podług niego, dwa są celniejsze systemata wprowadzania w tym przedmiocie oszczędzeń: uwalnianie części wojska od służby, wkładając onę na mieszkańców, jak się dzieje w Prussach: lub ograniczenie liczby samegoż wojska. Pierwszy z nich, niemoże się nawet nazwać oszczędzeniem: jest to jeden zawsze ciężar, przekładany tylko ze skarbu na prywatnych. Drugi systemat daleko już jest dogodniejszym; lecz z innej strony, we Francyi, ogólny koszt na utrzymanie wojska mniejszym jest aniżeli w innych krajach Europy. Tak, Anglii, utrzymanie 100,000 wojska kosztuje 246,000,000, Prussom 100,000,000, Austryi utrzymanie 270,000 ludzi 160 milijonów. — Jeden człowiek dobrze odziany, żywiony i opatrzony we wszystkie wojenne potrzeby, kosztuje rocznie we Francyi 733 fr., w Anglii 2,462 fr., w Prussach 1,000 fr., w Austryi 654 fr. Takaż nierówność kosztów postrzegać się daje i w kosztach utrzymania oficerów. Ut Jenerał, kosztuje we Francyi 15,000, w Austryi 15,385, w Anglii 32,000, w Prussach 24,000 fr. Marszałek polny, we Francyi 10,000, w Austryi 10,380, w Prussiech 16,000 fr. Lecz chociaż we Francyi pensije są mniejsze, za to liczba oficerów daleko jest znaczniejszą. W ogólności jednak, w rzeczy o zmniejszenie liczby czy pensij wojska, wtedy dopiero swobodnie będzie można stanowić, kiedy niebędzie potrzeby utrzymywania ciągle pod bronią 412,000 ludzi.

— Policija tutejsza ogłasza, iż niebędzie odtąd ponawiała bawiącym tu Polakom pozwoleń mieszkania nadal w stolicy; i po upłynieniu teraźniejszych, będą oni musieli udać się do wyznaczonych im prowincyj.

— Don Pedro wyjechał stąd 25 b. m. do Belle-Ile. Hrabia Palmella, z większą częścią znajdujących się tu Portugalczyków, również stąd wyjechali.

— Gazeta *Courrier* twierdzi, iż odebrano tu 23 b. m. urzędowe oświadczenie gabinetu Madryckiego, iż 25,000 wojska hiszpańskiego wkroczy natychmiast do Portugalii, skoro tylko Don Pedro do kraju tego zbrojno wtargnie.

— Podług wiadomości z Grecyi, utworzone tam dziś zostały dwa rządy. Stronnicy tymczasowego prezydenta hrabi A. Kapodistrias zjechali się na kongres do Nauplii; przeciwni zaś mu, odznaczający się nazwiskiem konstytucionistów, zgromadzili się w Koryncie, i mianowali ze swojej strony rząd tymczasowy s 3*ch* członków: Zaïmi, Koletti i Notaras. Mają oni pod swojem rosporządzeniem 2,500 zbrojnych ludzi, spodziewają się tyluż z Rumelii i połączywszy się z niemi zamierzają wyruszyć ku Nauplii.—Kongres narodowy uchwalił iż ku czci zmarłego prezydenta wzniesione zostaną 3 piramidy, w Eginie, Tyrincie i Misolonghi, z napisami w których mordercy jego podani zostaną wiecznej niesławie.

— Jedno s pism tutejszych ogłasza następujące szczegóły o zamierzanej przez Don Pedra przeciw Portugalii wyprawie. Uzbrojona już eskadra, składa się s 3*ch* fregat: *Congrès*, *Asie i Junon* o 50 działach, z jednej fregaty o 36 działach, jednej korwetty o 24, i 5*ciu* brygów i goelett. Okręty te, stojące teraz na kotwicy w Belle Ile, przy ujściu Loary, zostają pod wodzą admirała Sartorius, doświadczonego Angielskiego żeglarza, który kilkakrotnie bywał na Tagu i posiada najobszerniejsze wiadomości miejscowe. Zabiorą one z Don Pedrem wszystkich portugalczyków znajdujących się po rozmaitych miejscach Normandyi i s tamtąd dopiéro udadzą się do Terceiry, jako teraźniejszego siedliska rządu Dony Maryi, przeznaczonego na ogólne zebranie wszystkich sił wyprawy. — Załoga tej wyspy składająca się teraz z 9,000 ludzi, dostarczy wojsku przeznaczonemu na wylądowanie 7,000

ludzi. Nadto, w Anglii zaciągniono doń 4,000, we Francyi do 600, eskadra sama dostarczy 1,200, liczba zatem wszystkich wojsk które odpłyną s Terceiry do Portugalii wynosić może do 10,800 ludzi. Lecz i Don Miguel ze swojej strony, czyni przygotowania, których lekce ważyć niepodobna. Same pobrzeża Portugalii, strome i skaliste, niemające żadnych portów, ani miejsc sposobnych ku wylądowaniu, nadają wiele korzyści przyjętemu systematowi obrony, gdyż pozwoliły Don Miguelowi skupić wszystkie siły swoje na miejscach łacniej dostępnych. Podług ostatnich wiadomości z Lizbony, wojsko jego, licząc i milicyją, wynosi teraz do 29,000 ludzi i podzielone jest na cztery części s których jedna zajmuje Oporto, druga rozłożona jest pomiędzy tém miastem a Lizboną, trzecia stanowi załogę Lizbony, ostatnia zas stoi w jej okolicach.

Wiedeń 22 Stycznia. Cesarz mianował Jener. hr. Jgnacego Hardegg, wice-prezydentem rady nadwornej wojennej, a na jego miejsce jenerałem dowodzącym w Galicii jenerała jazdy Jgnacego Lederer, po którym główne dowództwo w królestwie Lombardzko Weneckiém, objął jenerał jazdy Józef hr. Radecki.

— Cały przeciąg czasu od wyjścia wojsk austryjackich z ziem państwa Rzymskiego, t. j. od 15 Lipca z. r. do połowy bieżącego Stycznia, użyty był od Ojca Ś. na wprowadzanie najważniejszych odmian w administracyi kraju, gdy w tymże czasie, naruszyciele powszechnego porządku, i zaślepieni przez nich ludzie zajmowali się jedynie szerzeniem nierządu i obmyślaniem środków stawania przeciw prawej władzy. Zakres ten, wykrywa na widok wszystkich, jak z jednej strony, ojcowskie umiarkowanie władzcy, tak z drugiej zbrodnicze zaślepienie osób którym dotychczas udawało się ciągle naruszać prawny i zbawienny wpływ rządu. Ojciec Ś. którego było obowiązkiem, dla dobra spokojnych mieszkańców, położyć wreszcie tamę takowym bezprawiom, roskazał oddziałom wojsk swoich stojącym w Ferrarze i Rimini wyruszyć w d. 19 b. m. do legacij, co też oznajmionem zostało manifestem z d. 14 t. m. Teraz odbieramy drogą urzędową z Modeny pod d. 21 Stycznia następujące wiadomości o czynnościach tych oddziałów: Pułkownik Zamboni wyruszywszy s Ferrary 19*go*, nazajutrz napadł na powstańców, którzy w Bastia chcieli mu bronić przejścia przez Po, rosproszył ich i opanował most na rzece. Kolumna która wyruszyła z Rimini ku Forli pod wodzą pułkownika Barbieri rozbiła również rokoszan pomiędzy Savignano i Cesene. Dowodzca ich Montallegri, został, jak twierdzą, zabity, Kapitan zaś Cabianco mocno ranionym. — Za odebraniem tych wiadomości w Bolonii, zjawiły się na wszystkich ulicach napisy: «na odsiecz! naszych pobito!» i wezwano do oręża wszystkich zdolnych mieszkańców.

Berlin 26 Stycznia. Król Pruski mianował Prałata Chełkowskiego Biskupem Poznańskim, a Prałata Kowalskiego Gnieznieńskim.—22 Stycz. przyjechał tu xżę Antoni Radziwiłł, Namiestnik Poznański, s Töplitza.

Haga 15 Stycznia. Z woli Królewskiej roskazano temi dniami uzbroić okręt linijowy *Waterloo* o 74 działach, dwie fregaty o 44 i 32*ch*, jedną korwettę 38, i dwa brygi o 18 działach.

Madryt 17 Stycznia. Zarząd ministerstwa sprawiedliwości i łask powierzony tymczasowo został P. Fr. Calomarde, s powodu choroby P. Balvon.

WIADOMOŚCI ROZMAITE.

— Nowa wyspa wulkaniczna, utworzona na początku zeszłego roku pomiędzy Sycyliią a Sciacca, poczęła od niejakiego czasu widocznie w morze zapadać, i nakoniec 28 z. Grudnia, przez mocne trzęsienie ziemi zupełnie została zniesioną, tak, iż pozostał na jej miejscu tylko gatunek skały. — W Londynie temi czasy wytoczyła się była przed sąd zarządu pięciu portów, nader szczególna sprawa o wyrzuconego na brzegi hrabstwa Kent wieloryba, pomiędzy lordem Wellington a Królem. Pierwszy domagał się tej ryby s prawa jakie mu nadaje charakter lorda strażnika pięciu portów, Król zaś s prawa do własności rzeczy wyrzuconych na brzeg. Dr. Phillimore, prezes pomienionego sądu, przysądził ją wreszcie lordowi Wellington, ze względu na to iż wieloryby należą do ryb których własność nadaną została lordowi strażnikowi s przywilejów jego urzędu.

— W Porcie New-Bedford, prowincyi Massachusets zebrało się towarzystwo missijonarzy, mających się udać na wyspy Sandwichskie; składa się ono z ośmiu wyznaczonych missijonarzy, lekarza, drukarza i 9 kobiet. Nigdy jeszcze tak liczna missija posyłaną tam nie była. W jesieni 1819 r. popłynął na wyspy Sandwichskie pierwszy oddział missijonarzy; w 1822 wysłano mu większy zasiłek, w 1827 jeszcze drugi; a w 1830 i trzeci. Jeżeli teraźniejsza missija potrafi przywieść do skutku swe zamiary, to na pomienionych wyspach znajdzie się 57 osób ze Stanów-Zjednoczonych: nie licząc 8 lub 10 krajowców którzy w Stanach wychowani i posłani na wyspy zajmują się wespół z innymi kształceniem swych rodaków. W dwóch prasach które przywieziono, drukują się elementarne książki i pisma Swięte pojedynczémi częściami. Cały Nowy Testament, i znaczną część Starego przełożono na ojczysty język. Na rozmaitych wyspach znajduje się już 900 szkół w których nauczycielami są krajowcy, i 50,000 uczniów. Szkołom tym, towarzystwo missyonarzy dostarcza tylko książki, które z mieszkańcami wymienia na rozmaite rękodzieła i inne potrzebne do życia przedmioty, co znacznie umniejsza ich koszta. Missyjonarze nie odbierają żadnej płacy, nie posiadają żadnej własności, i nieprowadzą handlu. Do obrzędów religijnych pobudowane są we wszystkich wsiach Kościoły.—Dziennik *Recorder* zawiera wiadomości od missijonarzy Brewer w Smyrnie, i Temple na Wyśpie Malcie. Pierwszy donosi, iż od roku w Haivali założone są dwie szkoły w których 160 dziewcząt odbiera wychowanie. Ostatni między innemi rzeczami powiada: Cieszyliśmy się z wyzwolenia Greków; gdy tym czasem w Turcyi postrzegamy więcej rzetelnej swobody niż tutaj, widoczna, iż Grecy przez rozmaite kręte wybiegi usiłowaniom naszym oświecenia ich kraju stawią zawady.— W Dublinie, 300 znakomitych osób podpisało i złożyło w muzeum anatomicznem tamecznego Trinity College, akt, którym ciała swoje po śmierci zapisują na rozbior anatomiczny, w celu przyłożenia się do postępów tak ważnej i pożytecznej nauki, i rosproszenia panujących dziś w Anglii uprzedzeń i przesądów przeciw dyssekcyi trupów.

— Wdowa sławnego astronoma Herschel, umarła 6 b. m. w Windsor, w 82 roku życia. — Podług *Allgemeine Zeitung*, w Rzymie, w 1831 było wszelkiego rodzaju duchowieństwa, licząc razem mnichów, mniszki i seminarija, osób 5,354, gdy w 1822 było ich tylko

4,114; przybytek ten jednakże nie jest tak znacznym ze względu na ogólny wzrost ludności w tém mieście, i zaledwie wynosi 5% procentu. — P. Rodrigez, jeden z naczelników Paryskich St. Simonistów, na jednym z ostatnich zborów, zdawał słuchaczom swoim sprawę s finansowych interesów tej sekty, i przytaczał między innemi, iż wydał na rachunek towarzystwa krawcowi zmarłego St. Simona, 1,460 fr. — W Wiedniu, w 1831 umarło o ogóle 16,784 osób, azatem o 3,076 więcej niżeli w 1830. Najwięcej umierało w Marcu, Kwietniu, Maju, Wrześniu i Listopadzie. Pomiędzy zmarłemi, 40 osób dożyło lat 90—100, jedna 101, jedna 103, jedna 104, najstarsza zaś lat 108. W ciągu tegoż roku, ochrzczono tamże 13,536 dzieci (6853 chłopców, i 6683 dziewcząt), i nadto urodziło się 422 nieżywych, a zatem ogołem mniej o 521 niż w roku poprzedzającym.

(J. S. P. — G. P. P. Rz. G.)

Wiadomości handlowe i przemysłowe

Petersburg 31 Stycznia.

— Tutejszy urząd Pocztowy wydał za potwierdzeniem N. Pana nową taxę opłat od listów z Jass, Bukarestu i Konstantynopola przychodzących lub z Rossyi tam posyłanych.

— Podług listów pisanych z Genui do Odessy, w końcu zeszłego Grudnia: ceny pszenicy znacznie się tam podniosły i spodziewają się jeszcze większego ich wzrostu, a to z następujących względów: 1) Portugalija dozwoliła przywozu zboża którego potrzebowanie codzień się wzmacnia; 2) Lada dzień wyjdzie postanowienie Rządu Sardyńskiego, mające znieść wszelkie opłaty od przywożonej pszenicy; 3) Niewątpliwa prawie, że Francija otworzy swoje porty dla przywozu z zagranicy zboża, w Styczniu lub Lutym b. r.; 4) Nakoniec wnoszą że Anglija do przyszłego żniwa uczuje niedostatek zboża, co ją znagli do zaopatrywania się w portach południowych.

KURS WEXLOWY i PIENIĘŻNY.

Petersburg 29 Stycznia.

Na Londyn	na	3 m.	pens.	$10\frac{9}{16}$.
— Amsterdam . . .	—	65 d.	——	—
— ——— . . .	—	3 m.	——	$52\frac{1}{2}$.
— Hamburg	—	65	d. sz. bko.	—
— ———	—	3 m.	——	$9\frac{9}{16}$.
— Paryż	—	70 d.	cent	—
— ——.	—	3 m.	——	$110\frac{1}{4}$
Dukat nowy.			——	——
Rubel złoty		3 r.	82	k.
— — srebrny.		3 —	$67\frac{1}{2}$	—

Hamburg 2 Lutego. Austryj. 5 proc. $84\frac{7}{8}$; Ang. Rossyj. $92\frac{5}{8}$; Polskie oblig. udziałowe 115.

Londyn 27 Stycznia. 3% Konsol. $82\frac{1}{4}$

Paryż 28 Stycznia. 5% 96 fr. 30 cent. 3% 66 fr. 5 cent.

(J. S. P. — G. H.)

Rozmaitości.

— Na doroczném publiczném posiedzeniu Akademii Nauk w Berlinie, 26 b. m., naczelny Sekretarz Schleiermacher doniosł o zmianach jakie zaszły w Akademii, po czém odczytano rozprawę nieobecnego członka Savigny o ochronie małoletnich u Rzymian, a mianowicie *o lex Plaetoria*. Rosprawa Rittera, zawierająca historyją odkrycia gór Altajskich zamknęła posiedzenie.

— W New-York, w końcu zeszłego roku tameczne literackie towarzystwo odbyło swoje doroczne posiedzenie. Czytano na niem wiadomość o stanie oświecenia w Kolumbii, projekt wprowadzenia biblii jako xiążki elementarnej do zakładów szkolnych w północnej Ameryce, projekt nowego systematu edukacii i wniosek o założeniu katedr historyi w uniwersytetach Stanów-Zjednoczonych.— 9 zeszłego Grudnia, jako w dzień urodzin Winckelmanna, Towarzystwo archeologicznej korrespondencyi w Rzymie zgromadziło się publicznie i słuchało doniesień o nowych odkryciach w archeologii.—Professor Saint Marc Girardin, zastępca P. Guizot, otworzył w b. m. lekcije historyi w fakultecie nauk Paryskim. Ma w tym roku wykładać stan kultury Niemiec od Karola W. do Ottona W.—Uniwersytet Berliński liczy w teraźniejszém półroczu 1469 uczniów mających matrykuły, a w ogóle słuchało w nim kursów 1830 osób. W tej liczbie było 344 cudzoziemców.—Król Duński ustanowił nagrodę medalu złotego (20 dukat.), za każde odkrycie nowego komety.

Listów nieboszczyka (Briefe des Verstorbenen) wyszły nie dawno dwa ostatnie tomy. Dzieło to zawierające opowiadania podróżnika o Anglii, Szkocii, Hollandii i t. d. zjednało sobie u Niemców takie przyjęcie jakiego doznały wszędzie romanse W. Skotta. Göthe nieszczędził mu pochwał, i wszystkie trybunały krytyki Niemieckiej wyrzekły uwielbienie dla talentu autora, którego nazwisko wszakże dotąd jest niewiadome. Domyślają się że nim jest xżę Pückler Muskau.— W Washingtonie ma wyjść wkrótce ważne nader dzieło: Historyja powszechna Ameryki przez PP. Carrey i Lea. Stany-Zjednoczone, Mexyk, rozmaite południowo-Amerykańskie prowincyje, Ameryka Rossyjska, Angielska, Hiszpańska, Hollenderska i Duńska mają każda oddzielny tom zapełniać.—W Berlinie ogłoszono przedpłatę na zupełne wydanie dzieł Hegela. Siedmiu przyjaciół jego i dawnych uczniów podjęło się pracy wydawców. Wyjdą nie tylko wszystkie drukowane już dzieła filozoficzne, lecz i kursa wykładane s katedry. Tomów w ogóle będzie 16.—W początku b. r. wychodzi w Norwegii 20 różnych gazet i pism periodycznych.—W Berlinie najliczniej teraz zwiedzane są lekcije Gansa o najnowszej historyi. Zgromadza się na nich do 150 słuchaczy różnego stanu, wyższych urzędników, wojskowych i t. d.

Xiążki nowowyszłe w Londynie:

Memoires of the late war, By the Earl of Munster, (Pamiętniki o ostatniej wojnie przez hr. Münster (Lorda Fitzclarence), Kapitana Cook, i t. d.) 2 tomy.

History of the Roman Hierarchies etc. (Historyja Rzymskich hierarchij); przez J. Abbot.

Memoires of celebrated female Sovereigns. (Pamiętniki o sławnych panujących kobietach) przez Panią Jameson. 2 t.

The British dominions in North-America. (Angielskie posiadłości w północnej Ameryce); przez podpułkownika Bouchette.)

The political Life of the Rt. Hon. George Canning, etc. (Polityczne życie Jerzego Canning, od czasu objęcia przezeń ministerstwa spraw zewnętrznych w r. 1822, aż do jego śmierci w r. 1828; s krótkim rysem spraw zagranicznych). Przez Ang. Granville Stapleton. Drugie bardzo pomnożone wydanie 3 tomy.

Memoires of the Duke of Wellington. (Pamiętniki o xciu Wellingtonie); przez Kapitana Moyle Sherez. 2 tomy.

W Paryżu:

Philosophie du droit. (Filozofija prawa.) przez E. Lerminier.

Correspondance diplomatique de Salviati, nonce apostolique près de la cour de France, avec le Cardinal de Como etc. (Dyplomatyczne listy Salwiati, apostolskiego nunciusza przy dworze Francuskim, do Kardynała Como, Sekretarza stanu w Rzymie, z lat 1570, 1572, 1583, 1574.) Włoski text s francuskim przekładem, s przydatkiem wiadomości o nocy S. Bartłomieja, przez Wicehrabię Chateaubriand.

Les Rebelles sous Charles V. (Rokoszanie za Karola V.) Nowy romans Wicehr. Arlincourt.

Le manuscrit vert, roman du jour. (Zielony rękopis. romans z naszych czasów.) Przez Gust. Drouineau. 2 t.

Les Tuileries et Holyrood ou Refutation etc. (Tuileries i Holyrood (Holirud), odpowiedź na pismo P. Chateaubriand o wygnaniu Karola X) przez J. Mesnard.

Histoire générale du choléra morbus. (Dzieje powszechne cholery od 1817 po Sierpień 1831 r.) Przez D. Huet.

Collection des costumes, armes et meubles pour servir à l'histoire de France. (Zbiór strojów, zbroj i sprzętów; dodatek do historyi Francii. Przez hr. Hor. Viel-Castel. 40*sty* poszyt.

Poésies lyriques de l'Anacréon moderne, Athanase Christuopulos. (Poezyje liryczne nowożytnego Anakreona, Atanazego Christopulos, wydane przez J. Theocharpulos s Patras.) Text Nowogrecki s francuskim przekładem obok.

W Warszawie:

Uwagi nad pismem Malcza o cholerze indyjskiej.

Xięgarnia Brzeziny przyjmuje przedpłatę na mające wyjść we Lwowie dzieło *Dykcyjonarz Uczonych Polaków przez X. Jgnacego Chodynieckiego Superiora konwentu Lwowskiego XX. Karmelitów we 3 tom.*—Cena przedpłaty 20 zł.

(P. R. G.—M. B.)

Bibliografija Rossyjska. Znaczniejsze dzieła wyszłe od 15 Października po 1 Grudnia 1831. (Ob. Tyg. Cz. IV. str. 648.) POEZYJA. N. El-nowa, Opowiadanie nieszczęśliwego (Повѣсть Страдальца) M. (8) 22 str. 2 r. Mieczysław i Rosłana, powieść rossyjska. P. (8) 95 str. 5 r. — A. Weltmana, Wędrownik (Странникъ) Cz. II. M. (12) X, 154 str. 5 r.—J. K. Neczaj, czyli bitwa pod Krasnem. M. (12) XI, 52 str. 5 r.— T. Fomińskiego, Nowa (Новая) Aglae, czyli młode uczucia duszy i serca. M. (8) 47 str. 2 r.—M. Korkunowa, Wiersze z okoliczności przyjazdu N. CESARZA do Moskwy. M. (8) 8 str.—S. S-kiego, Pustelnik (Пустынникъ), Powieść. M. (12) 26 str. 2 r. — A. Petrowa, Próby wierszem (Опыты въ стихахъ) M. (11) 53 str.—A. Wołkowa, Oda na uśmierzenie rokoszu w Polsce. M. (8) 7 str.—A. Szyszkowa, wiersz na wzięcie Warszawy. M. (8) 7 str. 1 r. — S. Glinki, Pieśń dziękczynna (Благодарная пѣснь), napisana po przeczytaniu Manifestu CESARSKIEGO z d. 6 Października 1831. M. (4) 8 str. — M. Dargomyżskiej, Piosnka przy kolebce (Колыбельная пѣсенка) mojej wnuczki, z muzyką A. D. 1 r. NOWOROCZNIKI. Alcyona, Noworocznik na r. 1832. Wyd. bar. Rosen. P. (16) prozą 254, wierszem 102 str. 10 r. — Cinthia, noworocz. na r. 1832, wyd. T. Kuznieców. (16) 162 str. z 1 str. nót. 10 r.—Noworocznik Ukraiński. Charkow. (12) 136 str. 5 r. ROMANSE. P. Atrieszkowa, zdarzenia prawdziwe (Были). P. (12) 156 str. 6 r. — Moskiewskie wesele, (Московская свадьба), romans obyczajowy i satyryczny. M. (16) 112 str. 3 r.—D. Sigowa. Rewolucyja umysłowa (Умственная), czyli wojna Romantyczności s klassycznością. M. (12) 35 str. 2 r.—A. Orłowa, Siwa (Сѣдая) broda czyli Robert zwany hrabią s Paryża. M. (12) III. 57 str. 2 r. — DZIEŁA DRAMATYCZNE. Właska, dziewica s Czech, trajedyja w 5 aktach P. (8) 112 str. 4 r.—W. S., Swawole zawistnych (Проказы ревнивыхъ), czyli łekcyja przed ślubem. Komedyja w 1 akcie, wierszem. P. (8) 63 str. 2 r. — Czarny szal, (Черная шаль), czyli ukarane wiarołomstwo, balet w 1 akcie. M. (8) 8 str. — Milona, Mięsopust w Wenecyi (Венеціянскій карнавалъ), balet we 2*ch* aktach. M. (8) 15 str. HISTORYJA. Dwadzieścic lat Europy (Двадцатилѣтіе Европы), czasu panowania ALEXANDRA I. P. (8) Cz. I. X, 355. Cz. II. IV, 451 str. 12 r.—A. Wejdemejera, Przegląd (Обзоръ) celniejszych wypadków w Rossyi, od śmierci Piotra IV, do czasu wstąpienia na tron Cesarzowej Elżbiety. P. (8) Cz. I. IV, 140 str. Cz. II. V. 165 str. 10 r.—Zupełny zbior anekdot (Полные анекдоты) o Napoleonie Bonaparte. M. Cz. I. 91, Cz. II. 95 str. 4 r. — Proba przeglądu (Опытъ обозрѣнія) rossyjskich monet. P. 4 tablice w ark. 10 r.—Wykład (Изложеніе) środków wypełnienia głównych celów nowego urządzenia CESARSKIEJ akademii nauk, podany przez Prezydenta Rzeczywistym i honorowym jej członkom. P. (8) 90 str. — F. Reissa, spis (Каталогъ) xiąg biblioteki CESARSKIEGO Moskiewskiego Uniwersytetu. M. (4) Cz. I. XLIX, 327 str.

(d. c. p.)

Печатать позволяется. С. Петербургъ. 1-го Февраля. 1832. *Ценсоръ О. Сенковскій.*
W DRUKARNI WOJENNEJ.